

Evropski socijalni model

Razvoj socijalnog *acquis*-a
Sloboda kretanja ljudi

Radno i socijalno pravo EU - razvoj

- 1951 – Evropska zajednica za ugalj i čelik
  - 1957 – EEZ i Euroatom
    - Slobodno kretanje radnika i konkurencija
    - 1972 – Evropski socijalni prostor
  - 1986 – Jedinostveni evropski akt
    - Bezbjednost i zdravlje radnika
    - Socijalni dijalog
    - 1989 – Povelja Zajednice o osnovnim socijalnim pravima radnika
  - 1992 – Mاستriht – Ugovor o EU
    - Protokol o socijalnoj politici
  - 1997 – Amsterdam
    - Protokol ugrađen u Ugovor o EZ
    - Zapošljavanje
  - 2000 – Nica
    - Povelja EU o osnovnim pravima
  - 2004 – Ustav EU - propao
  - 2007 – 2009 - Lisabon
-

Primarni izvori socijalnog acquis-a

1957. Ugovor o Evropskoj zajednici

→ *Sloboda kretanja radne snage*

1986. Jedinstveni evropski akt

→ *Uvodi se socijalni dijalog na nivou EU*

1989. Povelja o osnovnim pravima radnika (Socijalna povelja EZ)

→ *Sadrži 12 osnovnih prava*

1992. Ugovor o EU iz Matrihta

→ *Protokol o socijalnoj politici*

1997. Ugovor iz Amsterdama

→ *Zapošljavanje postaje jedan od primarnih ciljeva EU*

2000. Povelja o osnovnim pravima u EU

→ *Sadrži poglavlje Solidarnost (socijalna prava)*

2001. Ugovor iz Nice

→ *Osniva se Komitet za socijalnu zaštitu*

2007. Ugovor iz Lisabona

→ *Uvodi Povelju o osnovnim pravima u EU u primarne izvore prava*

Razvoj socijalnog *acquis*-a

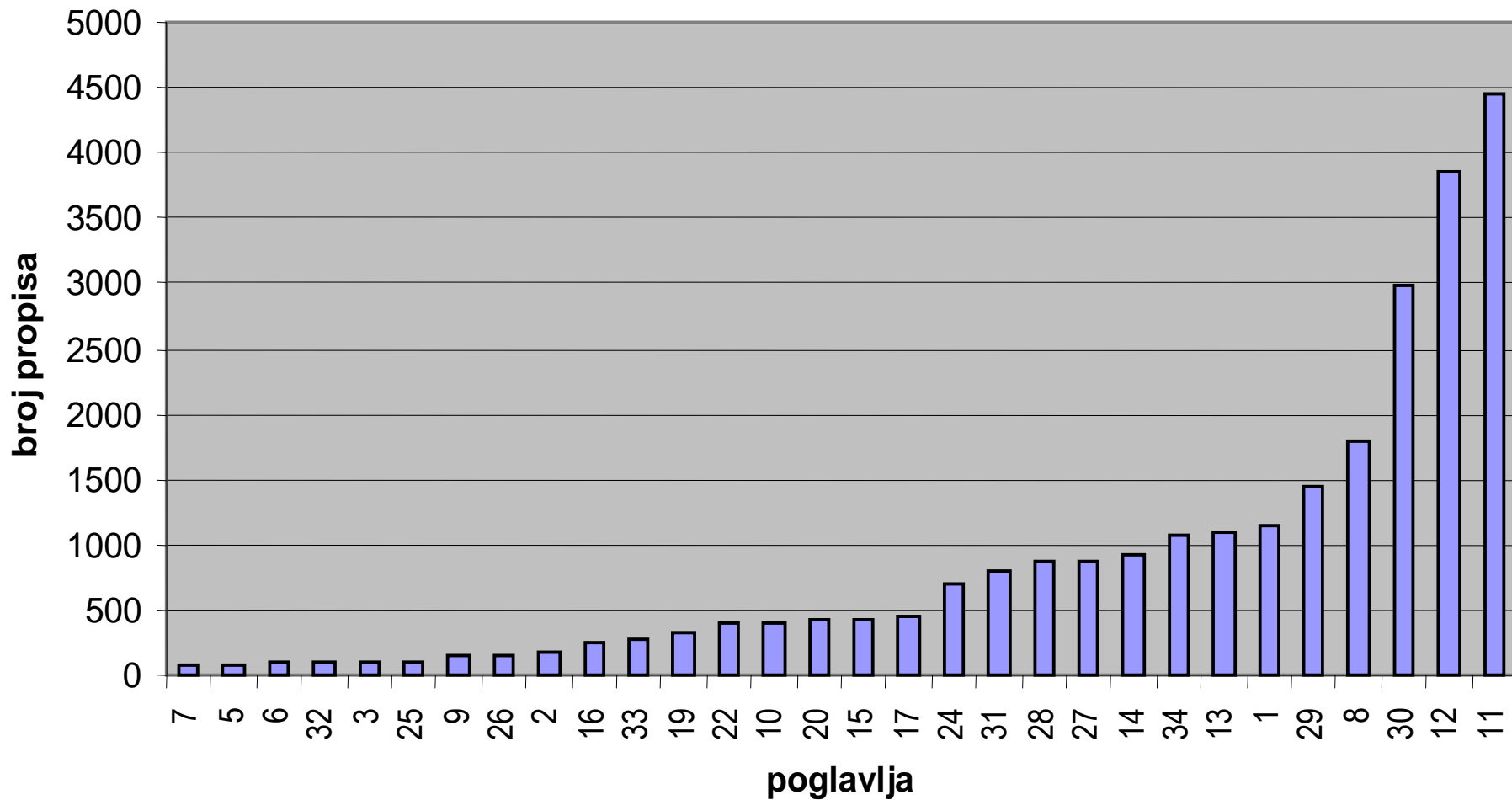
- ❑ 1958-1972 – rana liberalna faza
  - ❑ 1971-1980 – period socijalne akcije
  - ❑ 1980-1986 – period stagnacije
  - ❑ 1986-1993 – period zaokruživanja unutrašnjeg tržišta
  - ❑ 1993-danas – pravna integracija u EU
-

Pregovaračka poglavlja

- 1. Sloboda kretanja roba
- 2. Sloboda kretanja ljudi
- 3. Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga
- 4. Sloboda kretanja kapitala
- 5. Javne nabavke
- 6. Privredno pravo
- 7. Pravo intelektualne svojine
- 8. Konkurencija
- 9. Finansijske usluge
- 10. Informatičko društvo i mediji
- 11. Poljoprivreda i ruralni razvoj
- 12. Bezbednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor
- 13. Ribarstvo
- 14. Saobraćajna politika
- 15. Energetika
- 16. Porezi
- 17. Ekonomska i monetarna politika
- 18. Statistika
- 19. Socijalna politika i zapošljavanje
- 20. Preduzetništvo i industrijska politika
- 21. Trans-Evropske mreže
- 22. Regionalne politike i koordinacija strukturnih instrumenata
- 23. Pravosuđe i temeljna prava
- 24. Pravda, sloboda i bezbednost
- 25. Nauka i istraživanje
- 26. Obrazovanje i kulutra
- 27. Životna sredina
- 28. Zaštita potrošača i zdravlja
- 29. Carinska unija
- 30. Vanjski odnosi
- 31. Vanjska, bezbednosna i odbrambena politika
- 32. Finansijski nadzor
- 33. Finansijske i budžetske odredbe
- 34. Institucije
- 35. Ostala pitanja

Obim propisa po poglavljima Acquisa (sektor 3)

□ Rast evropskog zakonodavstva:
<http://epdb.eu/eulegislation/>

Pravni akti EU

- Član 288 UoFEU (raniji član 249 UEZ)
  - Radi izvršenja nadležnosti Unije, institucije donose regulative, direktive, odluke, preporuke i mišljenja.
    - Regulative ima opštu primjenu. Obavezujuća je u cjelini i neposredno se primjenjuje u svakoj državi članici.
    - Direktiva obavezuje svaku državu članicu kojoj je upućena u pogledu rezultata koji treba postići, ali nacionalnim organima prepušta izbor forme i načina.
    - Odluka je obavezujuća u cjelini. Odluka u kojoj su navedeni oni kojima je upućena, obavezujuća je samo za njih.
    - Preporuke i mišljenja nijesu obavezujući.
-

Službeni list EU

- Evropsko zakonodavstvo se objavljuje u Službenom listu Evropske unije.
    - <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?ihmlang=en>

  - Od 1. 1. 1968. godine Službeni list se objavljuje u dva dijela:
  - L brojevi (*Législation*) svi pravni akti evropskih institucija podjeljeni u
    - Obavezujući i neobavezujući
  - C brojevi (*Communications*) svi pripremni tekstovi:
    - prijedlozi Komisije,
    - zajednički stavovi Savjeta,
    - bješke sa sastanaka Evropskog parlamenta
    - rezimei predmeta pred Evropskim sudom pravde i Prvostepenim sudom.
-

Sudska praksa

- ❑ **Predmeti Evropskog suda pravde i Evropskog prvostepenog suda:**
  - ❑ Objavljaju se u Izveštajima Evropskog suda (*European Court Reports - ECR*), na svim zvaničnim jezicima.
  - ❑ Od 1990. godine stavlja se skraćénica ispred broja slučaja:
    - C (Evropski sud - *Cour de justice*) ili
    - T (Prvostepeni, tj. Sud prve instance - *Tribunal de première instance*).
    - Skraćénica - P (*pourvoi*) se odnosi na slučaj kada je uložena žalba pred Evropskim sudom pravde na presudu Evropskog prvostepenog suda.
    - Skraćénica - R (*référé*) se odnosi na privremenu meru.
  - ❑ Predmeti se mogu naći na zvaničnom veb sajtu Suda:
<http://curia.europa.eu/>
  - ❑ ili na veb strani Eur-lex:
  - ❑ <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>
-

Baze podataka

- Dokumenti Unije (raniji Komunitarni dokumenti) se u bazama podataka Evropske unije predstavljaju preko sledećih podataka:
    - broja dokumenta,
    - naslova,
    - bibliografskog upućivanja i
    - ako postoje izmene, upućivanjem na izmene u zagradi i njihovo objavljivanje
  - **Broj dokumenta** je označen kombinacijom cifara i slova u kome svaka od kombinacija ima svoje značenje da bi se dokument mogao pronaći u direktorijumu i u hronološkom popisu (indeksu).
  - Baze podataka obezbeđuje TAIEX
-

TAIEX

- TAIEX – Kancelarija za tehničku podršku i razmjenu informacija (*Technical Assistance Information Exchange Office*).
  - 1995 - "Bijela knjiga" - priprema pridruženih zemalja centralne i istočne Evrope za integraciju u unutrašnje tržište Unije.
  - 1996. godine - u okviru Generalnog direktorata za proširenje, Evropska komisija je osnovala odjeljenje TAIEX.
-

TAIEX - Baze podataka

- ❑ **Celex** – zvanična bazu podataka propisa Evropske unije.
- ❑ **EUR-lex** – portal za pristup cjelokupnom zakonodavstvu Evropske unije.
- ❑ **JurisVista** – presude Suda
- ❑ **Law Approximation Database** – pregled usaglašenosti zakonodavstva u državama kandidatima za članstvo
- ❑ **CCVista** - baza propisa Evropske unije prevedenih na zvanične jezike država kandidata.
- ❑ **Local Administration Facility (LAF)** – podrška lokalnim vlastima

Celex baza dokumenata

- [**21994A0103\(16\)**](#)
Agreement on the European Economic Area - Protocol 15 on transitional periods on the free movement of persons (Switzerland and Liechtenstein)
(*OJ L 1, 3.1.1994, p. 176-178*)

  - [**31962L0302**](#)
EAEC Council: Directive on freedom to take skilled employment in the field of nuclear energy
(*OJ 57, 9.7.1962, p. 1650-1652*)

  - [**31968R1612**](#)
Regulation (EEC) No 1612/68 of the Council of 15 October 1968 on freedom of movement for workers within the Community
(*OJ L 257, 19.10.1968, p. 2-12*)
-

Primjer: 31994L0045:

3	1994	L	0045
CELEX sektor dokumentalisti ke (sektor 3 se odnosi na sekundarno zakonodavstvo)	Godina usvajanja ili objavljivanja pravnog akta (1994)	Pravna forma ("L" označava Direktivu)	Serijski ili drugi identifikacioni broj pravnog akta (Direktiva br. 0045 je u pitanju). Council Directive 94/45/EC of 22 September 1994 on the establishment of a European Works Council or a procedure in Community-scale undertakings and Community-scale groups of undertakings for the purposes of informing and consulting employees

---

Značenje prve oznake

- ❑ 1 – Ugovori o osnivanju Evropskih zajednica/Unije i Sporazumi o izmjenama
  - ❑ 2 - Zakonodavstvo nastalo u spoljnjim odnosima EU ili država članica kad su ovi odnosi u vezi sa odnosima Unije
  - ❑ 3 - Sekundarno zakonodavstvo
  - ❑ 4 - Prateća legislativa (odluke predstavnika država članica, međunarodne konvencije država članica u skladu sa Ugovorom o osnivanju)
-

Značenje slovničkih znakova

- Značenje slovničkih znakova* u dokumentu upućuju na pravnu formu akta
  - A Budžet
  - V Sporazum
  - D Odluka
  - K ECSC preporuka
  - L Direktiva
  - R Regulativa
  - S EESC Opšta odluka
  - X Drugi akti
  - Y Drugi akti objavljen u seriji "C" Službenog lista
-

Citiranje Službenog lista EU

- ❑ Službeni list Evropskih zajednica ili Službeni list Evropske unije.
Upućivanje se sastoji od sljedećih elemenata:
  - ❑ broja Službenog lista kome prethodi podoznaka "L" ili "C" serije
  - ❑ datum objavljivanja
  - ❑ broj strane.
-

Primjer: OJ L 253, 11.10.93, p. 1.

OJ	L 253	11.10.93	p. 1
Službeni list Evropskih zajednica	L serija, broj 253	Datum objavljivanja	OJ strana, (page, p) na kojoj tekst počinje.

Socijalni *acquis*

- 2 05.10 Freedom of movement for workers
- 2 05.20.40 Social security
- 2 05.20.40.10 Principles of social security
- 2 05.20.40.20 Application to migrant workers
- 19 05. Freedom of movement for workers and social policy
- 19 05.20 Social policy
- 19 05.20.05 General social provisions
- 19 05.20.20 Working conditions
- 19 05.20.20.10 Safety at work
- 19 05.20.20.20 Wages, income and working hours
- 19 05.20.20.30 Industrial relations
- 19 05.20.30 Employment and unemployment
- 19 05.20.30.10 Programmes and statistics
- 19 05.20.30.20 Protection of workers
- 19 05.20.30.30 Employment incentives
- 19 05.20.50 Approximation of certain social provisions
- 22 05.20.10 European Social Fund (ESF)
- 22 05.20.10.10 Organisation and reform of the ESF
- 22 05.20.10.20 Administrative and financial procedures of the ESF
- 22 05.20.10.30 Operations of the ESF
- 22 14. Regional policy and coordination of structural instruments
- 22 14.50 Coordination of structural instruments
- 22 14.60 Economic and social cohesion fund

Sloboda kretanja ljudi

- Propisi o slobodi kretanja pokrivaju dve osnovne oblasti:
  - Pravo na ulazak i boravak, i
  - Pravo na radno angažavanje i sa njim povezana socijalna prava
- *Acquis* na ovom području pokriva četiri segmenta:
  - slobodu kretanja radnika,
  - uzajamno priznavanje stručnih kvalifikacija,
  - koordinaciju sistema socijalne sigurnosti i
  - građanska prava
- Koncept slobode kretanja lica u pravu EU se postepeno širio od prvobitnog prava unutrašnjeg tržišta do ličnog i osnovnog prava građana Unije.
- ~~Postepeno širenje komunitarne/EU nadležnosti u oblasti slobode kretanja radnika i građana~~

Pravni osnov - Ugovor o EZ

- Član 12
  - *Zabranjuje se svaka diskriminacija po osnovu državljanstva*
  - Savjet je ovlašćen da donosi propise u tom cilju.
- Član 14
  - Ustanovljava *unutrašnje tržište* kao prostor bez unutrašnjih granica na kome su obezbijeđeni slobodno kretanje lica i promet robe, usluga i kapitala
- Član 18 (pravo građanstva)
  - Svim građanima Unije daje *pravo na slobodno kretanje i boravak* na teritoriji država članica
- Naslov III UoEZ Radna snaga (članovi 39-42)
  - Sloboda kretanja radne snage
- Naslov IV Ugovora o EZ - Vize, azil, imigracija (61-69)
  - Bavio se pitanjima vezanim za *spoljni aspekt slobode kretanja*, tj. uslovima za prelazak spoljnjih granica EU.

Pravni osnov u UoFEU

- *Član 18* (raniji član 12 UEZ) - zabranjena je svaka diskriminacija po osnovu državljanstva.
  - *Član 20* (raniji član 17 UEZ) - ustanovljava se status građanina Unije
  - *Član 21* (raniji član 18 UEZ) - Svaki građanin Unije ima pravo na slobodno kretanje i prebivalište na teritoriji država članica
  - **GLAVA IV**
  - **SLOBODNO KRETANJE LJUDI, USLUGA I KAPITALA**
  - **POGLAVLJE 1**
  - **RADNICI**
  - *Članovi 45 - 48*
-

Lisabon – sloboda kretanja

- Član 45 UoFEU:
- Sloboda kretanja radnika podrazumijeva pravo radnika:
  - da prihvate ponuđeno zaposlenje;
  - da se u tu svrhu slobodno kreću na teritoriji država članica;
  - da borave u nekoj državi članici radi zaposlenja, u skladu sa odredbama zakona i drugih propisa koji uređuju zapošljavanje državljana te države;
  - da nakon prestanka zaposlenja u državi članici ostanu na njenoj teritoriji, u skladu sa uslovima utvrđenim regulativama koje će sastaviti Komisija.

Prva faza do sredine 80-tih godina

- Odredbe o slobodi kretanja radnika:
    - Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za ugalj i čelik (član 69)
    - Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju (član 96)
    - Odnose se na radnike zaposlene u oblastima privrede kojima se ova dva ugovora bave.
  - Zajedničko tržište
  - Ekonomski interesi za ukidanje prepreka kretanju ljudi kao faktora proizvodnog procesa i stvaranje zajedničkog tržišta
  - Slobodno kretanje radnika - jedno od osnovnih načela međudržavne ekonomske integracije.
-

Postepeni razvoj

□ Jedinstveni evropski akt

- Zajedničko tržište preimenovano u unutrašnje tržište (*internal market*)
- Područje bez unutrašnjih granica na kome su obezbijeđeni slobodno kretanje radnika i promet roba, usluga i kapitala
- Plan - postepeno uspostavljanje unutrašnjeg tržišta Zajednice ostvariti do kraja 1992. godine
- Faza prerastanja zajedničkog tržišta u ekonomsku i političku uniju.

Razvoj sekundarnog zakonodavstva

- Na osnovu člana 39, krajem 60-tih i početkom 70-tih godina konkretizovano značenje slobode kretanja radnika
  - Regulativa 1612/68 - operacionalizuje ugovorni princip zabrane svake diskriminacije između radnika država članica po osnovu državljanstva, a u pogledu zapošljavanja, nagrađivanja i ostalih uslova rada (EUR-Lex - 31968R1612)
  - Direktiva 68/360 - propisuje režim korišćenja prava na ulazak i boravak radnika na teritoriju prihvatne države (31968L0360)
  - Regulativa br. 1251/70 - reguliše uslove i administrativne formalnosti vezane za produženje boravka radnika u prihvatnoj državi članici i nakon prestanka zaposlenja u njoj.
  - Regulativa br. 1408/71 - primjena sistema socijalne sigurnosti za radnike migrante (EUR-Lex - 31971R1408)

- Slobodu kretanja radnika reguliše 18 pravnih akata EU, a ukupnu oblast socijalne politike 527

Uslovi zapošljavanja radnika

- Regulativa Savjeta br. 1612/68
  - Pravo da bez diskriminacije konkurišu za posao i rade;
  - Ista pomoć službi za zapošljavanje;
  - Zabranjuje se diskriminacija u pogledu uslova rada i plaćanja, otpuštanja sa posla i ponovnog zapošljavanja;
  - Iste socijalne i poreske olakšice;
  - Ista prava na profesionalne obuke i prekvalifikaciju;
  - Jednak tretmana u pogledu članstva u sindikatima;
  - Ista prava u pogledu stambenih pitanja;
  - Djeca radnika imaju ista prava na opšte obrazovanju.

Aktuelno

- Posljednja direktiva (38) iz 2004 objedinjava prava vezana za slobodu kretanja:
  - Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States amending Regulation (EEC) No 1612/68 and repealing Directives 64/221/EEC, 68/360/EEC, 72/194/EEC, 73/148/EEC, 75/34/EEC, 75/35/EEC, 90/364/EEC, 90/365/EEC and 93/96/EEC (Text with EEA relevance) - Official Journal L 158, 30/04/2004, P. 0077–0123.
-

Samozaposleni i usluge

- Njihovo pravo slobodnog kretanja izvedeno je iz slobode uspostavljanja vlastite djelatnosti ili tzv. slobode/prava nastanjivanja, i iz slobode vršenja usluga unutar Zajednice.
- Članovi 44, 46 i 52 Ugovora o EZ, odnosili su se na:
  - Lica koja obavljaju samostalnu djelatnost ličnim radom, ili osnivaju ili upravljaju preduzećima, firmama ili trgovačkim društvima
  - Samozaposlena lica (*self-employed persons*)
  - Lica koja pružaju/koriste usluge
- Implementacija - sredinom 70-tih
- Direktive 73/148 i 75/3418
  - Precizirana razlika između ove dvije kategorije lica
  - Pravo ostanka na teritoriji prihvatne države nakon prestanka obavljanja aktivnosti u njoj
  - Ali, ne i za lica koja pružaju/koriste usluge.
- Samozaposleni - u drugoj zemlji uspostavljaju novu firmu ili predstavništvo postojeće firme, radi obavljanja poslova
- Sloboda kretanja usluga - vršilac usluga odlazi u drugu zemlju samo privremeno radi obavljanja date usluge.

Razvoj sekundarnog *acquis*-a

- Na osnovu Jedinstvenog evropskog akta:
  - Pravo na slobodno kretanje prošireno na
    - penzionere (Direktiva br. 90/365),
    - studente (Direktiva br. 93/96),
    - i sve ostale kategorije lica koje ovo pravo ne uživaju na osnovu do tada usvojenih odredbi komunitarnog prava (Direktiva br. 90/364)
  - Ekonomski nemotivisano kretanje, boravak je materijalno uslovljen:
    - Moraju posjedovati materijalna sredstva dovoljna da spriječe opterećenja sistema socijalnog osiguranja prihvatne države,
    - Moraju imati zdravstveno osiguranje u pogledu svih rizika u prihvatnoj državi.
-

Razvoj sekundarnog acquis-a

□ **Sloboda kretanja i boravka radnika**

□ Direktiva 68/360

- propisuje režim korišćenja prava na ulazak na teritoriju prihvatne države i boravka – rada u njoj
  - Dozvola boravka važi i nakon prestanka zapošljenja ili privremene onesposobljenosti za rad u slučaju bolesti ili nesreće,
  - U slučaju nezaposlenosti bez krivice (istinitost potvrđuje nadležna služba zapošljavanja).
  - Ali, ako je radnik protiv volje nezaposlen više od 12 mjeseci - dozvola boravka mu se može ograničiti.
  - Postepeno ukidanje razlika između stalnih, sezonskih i pograničnih radnika, kao i onih koji pružaju usluge.
  - Isto se odnosi i na članove porodice samozaposlenih lica.
-

Rezime slobode kretanja

- ❑ Mاستriht - Građanstvo Unije: Citizenship of the Union - članovi 17-22 UEZ
- ❑ Svako lice koje ima državljanstvo neke države članice ima pravo da se slobodno kreće i boravi na teritoriji država članica, uz poštovanje ograničenja i uslova predviđenih ovim Ugovorom i mjerama za njegovo sprovođenje.
- ❑ Sloboda kretanja ljudi je tako od objektivne potrebe i karakteristike unutrašnjeg tržišta postala individualno pravo svakog građanina Unije na slobodno kretanje i boravak unutar teritorije država članica.
- ❑ Međutim, ostala je obaveza poštovanja **ograničenja i uslova**
- ❑ Krug korisnika, sadržaj i ograničenja slobode kretanja nisu promijenjeni
- ❑ Sloboda kretanja:
  - I dalje politička volja
  - Ostvaruje se postepeno
  - Ekonomski/materijalno uslovljeno i ograničeno pravo

Vize, azil, imigracija

- Postepeno ukidanje graničnih kontrola unutar prostora koji se integriše traži:
    - Pojačanu kontrolu na spoljašnjim granicama EEZ/EU
    - Usklađivanja politika država članica vezanih za prelazak spoljnjih granica
  - Početak - Jedinštveni evropski akt
    - Evropska politička saradnja
    - Brojne *ad hoc* grupe, sastavljene od resornih ministara država članica
  - Nema konsenzusa
  - Zbog toga Njemačka, Francuska, Belgija, Luksemburg i Holandija 1985. godine započinju saradnju na planu tzv. Šengenskog prostora slobodnog kretanja
-

Ugovor iz Mاستrihta

- ❑ Vize ulaze u komunitarnu nadležnost
  - ❑ Savjet određuje listu trećih zemalja čiji državljani moraju posjedovati vizu prilikom prelaska spoljnih granica država članica.
  - ❑ Uspostavlja se labavi institucionalni okvir u sljedećim oblastima:
    - Politika davanja azila,
    - Regulisanje prelaza i kontrole spoljnih granica
    - Politika useljavanja (uslovi ulaska, kretanja i boravka državljana iz trećih država, borba protiv ilegalnog useljavanja, boravka i rada itd
-

Ugovor iz Amsterdama

- ❑ Postepeno stvaranje prostora slobode, bezbjednosti i pravde (*area of freedom, security and justice*)
- ❑ Pitanja viza, azila i imigracije prebačena iz trećeg stuba u prvi
- ❑ U trećem stubu saradnje ostala su pitanja vezana za saradnju u oblasti krivičnog prava i policije.
- ❑ Prelazni period od 5 godina nakon stupanja na snagu Ugovora istekao 1. maja 2004. godine – veza sa istorijskim proširenjem
- ❑ Posebnim protokolom su sve aktivnosti realizovane u okviru Sengen sistema uključene u *acquis*
- ❑ U tome ne učestvuju Velika Britanija, Irska i Danska
  - Unaprijeđena saradnja (*enhanced cooperation*) manjeg broja država članica
  - Isti model korišten i kod uvođenja eura
- ❑ Island i Norveška - pridruženi status Šengenu

Ograničenja za slobodno kretanje

- Vešana i za slobodu osnivanja preduzeća
  - Lica radno angažovana u **javnoj upravi** (član 45/4 UoFEU)
  - Ukoliko su aktivnosti kojima se bave povezane sa vršenjem **javnih ovlašćenja** (član 51 UoFEU)
  - Razlozi javne politike, **javne bezbjednosti** i **javnog zdravlja** (član 52 UoFEU)
- Sadržaj i procedura ograničenja slobode kretanja - direktive 64/221, 72/194 i 75/35
- Savjet sve akte o ovoj temi mora donositi kvalifikovanom većinom
- Najvažnije dopuna principa slobode kretanja:
  - princip nacionalnog tretmana,
  - ~~princip objedinjavanja porodice (*family reunification*)~~

Prepreke slobodnom kretanju

- ❑ Društvene, kulturne i jezičke,
  - ❑ Pravne i administrativne
  - ❑ Nedostatak informacija o kretanjima na tržištu rada
  - ❑ Različiti standardi nacionalnog tretmana
  - ❑ Nepoštovanje obaveza od strane država članica
-
- ❑ Ukupno 5,5 miliona građana EU je radilo u drugoj državi članici EU15. To je bilo svega 1,5 % ukupnog broja stanovnika EU15
-

Rezime – sloboda kretanja

- ❑ Pravo na rad bez radne dozvole (osim za radnike iz novih država članica koje su obuhvaćene tranzicionim periodom),
  - ❑ Jednakost postupanja u zapošljavanju kao s državljanima članice u kojoj se rad obavlja,
  - ❑ Pravo na jednake socijalne pogodnosti kakve imaju i državljani članice u kojoj se radnik zapošljava,
  - ❑ Pravo članova porodice da se pridruže radniku i da primaju porodične naknade,
  - ❑ Potpuna koordinacija sistema socijalne sigurnosti (penzijska prava i doprinosi za socijalno osiguranje),
  - ❑ Međusobno priznavanje kvalifikacija.
-

Širi značaj

- Sloboda kretanja nije samo sloboda radnika na teritorijalnu i radnu mobilnost, već i njihovo pravo na socijalnu integraciju, što podrazumijeva niz mjera u oblasti socijalne sigurnosti.
  - Danas samo 2% radne populacije EU radi u drugoj zemlji članici.
  - Građani Unije imaju pravo da glasaju na izborima za lokalne organe vlasti i pravo da biraju članove Evropskog Parlamenta bez obzira na teritoriji koje države članice se nalaze.
-

Građani EU, čl. 20 UoFEU

- 2. Građani Unije imaju prava i obaveze predviđene ugovorima. Građani Unije, između ostalog, imaju:
    - (a) pravo na slobodno kretanje i prebivalište na teritoriji država članica;
    - (b) pravo da biraju i da budu birani na izborima za Evropski parlament i na opštinskim izborima u državi članici u kojoj imaju prebivalište, pod istim uslovima kao državljani te države;
    - (c) pravo da na teritoriji treće zemlje u kojoj država članica čiji su državljani nema predstavništvo, uživaju zaštitu diplomatskih i konzularnih organa bilo koje države članice, pod istim uslovima kao državljani te države;
    - (d) pravo da podnose peticije Evropskom parlamentu, da se obrate Evropskom ombudsmanu i institucijama i savjetodavnim organima Unije na bilo kom jeziku ugovora i da na istom jeziku dobiju odgovor.
-

Proširenje i sloboda kretanja

- "Zaštitni mehanizam" - tranzicioni period
  - Dvogodišnji period tokom kojeg se mjere iz nacionalnih zakonodavstava država članica počinju primjenjivati na nove države članice. Zavisno od fleksibilnosti ovih mjera, one mogu rezultirati potpunim pristupom tržištu rada.
  - Nakon ovog perioda, sprovode se dvije revizije o stanju na tržištu rada, jedna se sprovodi automatski prije završetka dvogodišnjeg perioda, dok se druga revizija obavlja na zahtjev nove države članice.
  - Tranzicioni period traje 5 godina, ali se može produžiti za još 2 godine u onim državama članicama u kojima su evidentni ozbiljni poremećaji na tržištu rada ili postoji prijetnja takvih poremećaja.
  - Prije kraja sedmogodišnjeg perioda, države članice mogu primijeniti i zaštitne klauzule.

Praksa

- ❑ Samo Velika Britanija, Irska i Švedska - otvorile tržišta za radnike iz deset novih zemalja Evropske unije.
- ❑ Ostalih 12 vlada je uvelo različite oblike ograničenja, koji su mogli da ostanu na snazi sve do 2011. godine
- ❑ Poljska, Slovenija i Mađarska su uvele recipročne mjere prema državljanima iz EU 15. (Slovenija – ukinula 2006)
- ❑ Sve nove države članice su uzajamno otvorile granice za slobodno zapošljavanje radnika.
- ❑ Nakon dvije godine su četiri stare države članice (Grčka, Portugalija, Španija i Finska) ukinule restrikcije. Belgija, Francuska Luksemburg i Holandija smanjile nivo restrikcija. Italija povećala kvote...
- ❑ 30. aprila 2011. završen sedmogodišnji tranzicioni period zaštitnog mehanizma.
- ❑ 31. decembra 2013 – završen ukupni tranzicioni mehanizam za Rumuniju i Bugarsku

Korisne informacije

- <http://ec.europa.eu/eures>
    - (portal o mogućnostima zapošljavanja u EU)
  - <http://ec.europa.eu/youreurope>
    - (informacije o slobodi kretanja u EU)
  - http://ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/index_en.htm
    - (koordinacija sistema socijalne sigurnosti)
  - <http://ec.europa.eu/enlargement/index.htm>
    - (opšte informacije o proširenju EU)
  - <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>
    - (baza pravnih akata EU)
-